

Rädda Barnens svar på remissen Förslag till ändringar i förordningen (2016:881) om statligt investeringsstöd för hyresrätter och bostäder för studerande.

Sammanfattning

Rädda Barnen har fått tillfälle att yttra sig kring förslaget om ändringar i förordningen om det statliga investeringsstödet. I Promemorian framkommer förslag som syftar till att göra investeringsstödet mer effektivt och ändamålsenligt för byggandet av hyresrätter i hela landet. Det föreslås vidare två olika sätt för att underlätta för människor som behöver riktade åtgärder för att etablera sig på bostadsmarknaden. Det första förslaget innebär att minst tio procent av de nybyggda bostäderna, alternativt motsvarande antal bostäder inom befintligt bestånd, ska riktas till personer under 27 år. Det andra förslaget innebär att fem procent av bostäderna ska underlätta inträde på den ordinarie bostadsmarknaden för personer i socialt utsatta situationer som behöver en boendeinsats enligt socialtjänstlagen.

Rädda Barnen tillstyrker generellt förslagen som handlar om att skapa ett mer effektivt och ändamålsenligt investeringsstöd för att få till stånd fler hyresrätter och minska bostadsbristen i kommuner runt om i Sverige. Däremot saknar promemorian ett barnrättsperspektiv, exempelvis adresseras inte den växande samhällsutmaningen med allt fler barnfamiljer i hemlöshet. För dessa barn och deras föräldrar är bostadsbristen särskilt allvarlig. Fler åtgärder för de här barnen är nödvändiga.

Barn drabbas hårt av att leva utan en fast bostad. Allt fler familjer drabbas av hemlöshet och konsekvenserna är allvarliga: att inte ha ett hem begränsar barns möjlighet att tillgodogöra sig utbildning, skapa relationer och upprätthålla rutiner för mat, lek och vila. En dålig start i livet minskar möjligheterna till god hälsa och arbete i vuxen ålder, står i vägen för tillväxt och riskerar att cementera en negativ utveckling. Hemlöshet bland barnfamiljer skapar således inte bara individuellt lidande utan även konsekvenser i form av större ojämlikhet och ökande kostnader för samhället.

Barnkonventionen blir svensk lag den 1 januari 2020. Rädda Barnen anser därmed att tillägg bör göras i promemorian utifrån att barnets bästa ska vara avgörande i alla frågor där barn berörs:

- **Säkerställa** att de barnfamiljer som lever i strukturell hemlöshet har möjlighet att ta del av de bostäder som byggs med hjälp av investeringsstödet genom att tydligare definiera dem som ”personer i socialt utsatta situationer”.

Rädda Barnens övergripande synpunkter

Rädda Barnen har länge uppmärksammat situationen för barnfamiljer som lever i hemlöshet (En plats att kalla hemma, 2017, Rädda Barnen). Rädda Barnen har efterfrågat att regeringen tar ett tydligt ansvar och säkerställer vägledning som underlättar kommunernas hantering av stöd till dessa barnfamiljer. Därav är initiativet i det nya förslaget till förordning som innefattar att en viss andel bostäder avsätts till grupper med särskilda behov positivt.

Höga krav för att kunna få en hyresrätt, en allt större bostadsbrist och diskriminering på bostadsmarknaden är några av de faktorer som försvårar för barnfamiljer som lever på marginalen att få ett fast boende. Socialsekreterare ägnar idag en hel del resurser åt att lösa bostadsproblematiken på individnivå. Utredningen om en ny bostadsförsörjningslag, innefattade förbättringsförslag men har än så länge inte resulterat i någon proposition eller konkreta förslag. Därmed är varken ansvarsfrågan utredd och inte heller vägledning till hur kommunerna kan hantera rådande bostadsproblematik. Detta får som konsekvens att många barnfamiljer i strukturell hemlöshet hamnar mellan stolarna.

Till skillnad från nyttigheter som skola, vård och omsorg, där staten och kommunerna har ett direkt ansvar för att medborgarna tilldelas detta, är bostäder något som normalt sett fördelas på marknadens villkor: historiskt sett har medborgarna förväntats kunna lösa sitt bostadsbehov på egen hand. Statens och kommunernas ansvar sträcker sig egentligen inte längre än till "...att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs" (1 § Lag (2000:1383) kommunernas bostadsförsörjningsansvar). I praktiken är det stor skillnad mellan att garantera någon en bostad och att främja att medborgarna får det.

2.2.4 Stödets storlek

Med tanke på den brist på större bostäder som finns i exempelvis storstäderna ser Rädda Barnen gärna att investeringsstödet även riktas till dessa ändamål, och på så sätt underlätta bostadssituationen för större barnfamiljer i Sverige. I förslaget till ny förordning ges endast stöd till bostäder mellan 35kvm och 70 kvm. Detta är ett ändamålsenligt förslag när det gäller personer i ensamhushåll eller mindre familjer. Däremot är det ofördelaktigt för de lite större barnfamiljerna i strukturell hemlöshet, särskilt om hänsyn ska tas till Boverkets norm för trångboddhet.

3.6.2 Alternativ 2 – bostäder för att underlätta inträde på den ordinarie bostadsmarknaden i alla kommuner

Rädda Barnen instämmer i att det finns ett behov av insatser som underlättar inträde på den ordinarie bostadsmarknaden i alla kommuner. Däremot nämns inte barn och barnfamiljer. Rädda Barnen vill att de barnfamiljer som lever i strukturell hemlöshet ska ha möjlighet att ta del av de bostäder som byggs med hjälp av investeringsstödet genom att tydligare definiera dem som "personer i socialt utsatta situationer". Drygt en tredjedel av alla personer i hemlöshet, av de omkring 33 000 personer socialstyrelsen uppmätt, är föräldrar till barn under 18 år (Hemlöshet 2017 – omfattning och karaktär, Socialstyrelsen). De tre storstäderna för statistik som visar att antalet barnfamiljer i hemlöshet antingen står relativt stilla eller ökar.

Förslaget om fem procent för bostäder till "personer i socialt utsatta situationer", som säkerligen även innefattar de som har en social hemlöshetsproblematik, måste därför anses för liten i förhållande till behovet. Den sekundära bostadsmarknaden växer, därför kan investeringsstödet vara ett viktigt redskap som kan möjliggöra en stabil bostad för de barn som idag lever i ovisshet över var de ska bo och leva sitt liv.

Rädda Barnen ser att det finns en risk i och med att regeringen inte tydligare definierat vilka som kan anses ha rätt till de bostäder som avses för "personer i socialt utsatta situationer". Eftersom socialtjänsten lokalt

hanterar situationen för barnfamiljer i strukturell hemlöshet olika i olika kommuner, samt att ansvarsfrågan ofta är oklar, är det av särskilt vikt att regeringen är tydlig i sitt förordnande. I socialtjänstutredningen delbetänkande framgår vidare angelägenheten i denna fråga (Delbetänkande, Framtidens socialtjänst ”Ju förr desto bättre - vägar till förebyggande socialtjänst”, s 81, 129-151, 2019). Tolkningen av socialtjänstlagen gör att man skiljer ett hemlöst barn från ett annat beroende på i vilken kategori föräldrarna befinner sig. Har föräldrarna missbruk och psykisk sjukdom då ges stöd. Lever man i ekonomisk utsatthet och inte har etablerat sig på bostadsmarknaden, då finns risken att stöd inte ges i samma utsträckning, även om konsekvenserna i form av bostadslöshet är lika allvarliga oavsett vilket barn du är som inte har ett stadigt hem. Människor i social och strukturell hemlösheten behandlas olika. Barnfamiljer i strukturell hemlöshet är den snabbast ökande gruppen hemlösa, därför är det av största vikt att dessa personer omfattas i regeringens förslag om bostäder till personer i socialt utsatta situationer.

Den 12 september 2019 gav regeringen Boverket i uppdrag att undersöka den praktiska tillämpningen av ett barnrättsperspektiv i samhällsplanering. En del av arbetet för att uppnå detta uppdrag förutsätter att stöd och tillgång till stabilt och adekvat boende till barnfamiljer i strukturell hemlöshet säkerställs. Därav är det viktigt att även det statliga investeringsstödet utformas med ett barnrättsperspektiv för att skapa enhetlighet i styrningen av samhälls- och bostadsplaneringen.

Rekommendationerna från FN:s barnrättskommitté (2015) betonar att barns rätt till lämpligt boende alltid ska respekteras. Rädda Barnen vill understryka att enligt barnkonventions artikel 27 har varje barn rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets utveckling särskilt i fråga om mat, kläder och bostad. Rädda Barnen vill därför framhålla vikten av att promemorian kompletteras med ett barnrättsperspektiv för att leva upp till de åtaganden regeringen har.

Helena Thybell
Generalsekreterare
Rädda Barnen